

REVISTA MONUMENTELOR ISTORICE, 1-2/2010

Apărut într-un nou format grafic în septembrie 2011, ultimul număr al *RMI* inaugurează și o structură diferită a sumarului: un capitol de studii și cercetări este urmat de un grupaj de articole dedicate conservării și restaurării și de o secțiune intitulată „note și documente”, contribuțiile succedându-se liber.

Volumul debutează cu studiul lui Ciprian Buzilă, care abordează monografic toate aspectele legate de *Biserica mănăstirii Colțea* – a cărei istorie, arhitectură, pictură, zestre și mai ales bibliografie ar fi motivat un volum consistent. Prezentarea rapidă a monumentului este probabil cea care a dus la formulări de genul: „la picioarele tronului [Hetimasiei, n.n.] (...) sunt reprezentați Hristos și Maica Domnului, îngenunchind” (p. 13). Articolul semnat de Hanna Derer, *Buzești-Berzei: o altă fațetă*, plecând de la trei studii de caz, reprezintă, după alte – numeroase – demersuri publice, o caldă și documentată invitație adusă autorităților locale de a prețui fiecare dintre puținele crâmpoie rămase din arhitectura de secol XIX bucureșteană. Duroasa realitate a lipsei de meseriași pentru finisajele de arhitectură a generat articolul Ruxandrei Nemțeanu *Interferențe culturale. Antreprenori și meșteri italieni, protagoniști ai stilului neoromânesc*: acuratețea detaliilor și decorației de la începutul secolului XX, datorată meșterilor italieni, apoi Școlii de Arte și Meserii, reprezintă azi aproape o utopie. Textul este urmat de o listă a antreprenorilor care au lucrat la clădiri neoromânești în București, ca și de o alta cu 87 de nume de antreprenori, meșteri și zidari înregistrați numai în Târgoviște după Primul Război Mondial. Ileana Kisilewicz urmărește, în *Școala română din Roma. Istorie și arhitectură*, diferitele etape de proiectare și arhitecturii implicați în construirea clădirii. *Fortul 13 Jilava și cetatea București* sunt analizate de Margareta Mihăilescu, de la premisele istorice ale construcției, cu diferitele faze impuse de destinațiile succesive ale ansamblului. Alin Saidac prezintă, într-un material închinat *Mănăstirii Viforâta*, câteva date și documente privind intervențiile de secol XX asupra bisericii mănăstirii, extrase din Arhiva CMI-DMI. În articolul *Mănăstirea „Negru Vodă” din Câmpulung Muscel. Construcții brâncovenești și un jilț arhieresc*, Maria-Venera Rădulescu recapitulează rapid câteva date cunoscute ale istoriei mănăstirii – în special legate de perioada brâncovenească – pentru a se opri asupra unui jilț, lipsit de însemne arhieresti, dar considerat de autoare ca destinat „cu siguranță mitropolitului de atunci” și nu voievodului, așa cum susținea Octav Mărculescu în *RMM-MIA* 2/1977. Piesa beneficiază de o minuțioasă descriere și de interpretarea simbolurilor din decorație după *Dicționarele de simboluri* ale lui H. Biedermann și J. Chevalier și A. Gheerbrant. Adriana și Aurelian Stroe prezintă un *Studiu de caz – satul Hălchiu/Heldsdorf din județul Brașov*, relevând *Importanța inventarierii patrimoniului construit pentru proiectarea dezvoltării durabile a localităților rurale*. Prezentarea simultană și coerentă a istoriei, topografiei, arhitecturii și vieții satului, cu structura etnică și confesională, ocupațiile sătenilor, amenajările comunale succesive, creează imaginea satului ca un tot – neprețuit câștig pentru abordarea unitară a așezării de către arhitecții „dezvoltării durabile”. Raluca și Sergiu Iosipescu prezintă un *Studiu istorico-documentar* al localității *Borsec* până la începutul secolului XX, urmărind și exploatarea apelor minerale de aici care și-a pus amprenta asupra dezvoltării localității și zonei.

Capitolul al doilea, închinat conservării și restaurării, este deschis de arh. Corneliu Constantin care prezintă în rezumat documentația din *Proiectul „Reabilitare și dezvoltare turistică a ansamblului monument istoric Mănăstirea Golia”*, elaborat de INMI în 2005, inclusiv cu intervenții de urgență asupra picturii murale, pe zonele de intervenții structurale. Lucrările s-au finalizat în 2010. Grupul MIRO (Mircea Mironescu, Adrian Mircea Stănescu, Teodor Brotea, Radu Comănescu, Daniel Purdea), prezintă *Intervenții structurale cu ajutorul meseriilor, materialelor și al tehnologiilor tradiționale, componente ale restaurărilor construcțiilor existente ale patrimoniului arhitectural sau surse de inspirație pentru dezvoltare durabilă* – o pledoarie pentru folosirea materialelor și tehnologiilor tradiționale nu doar pentru restaurarea monumentelor, ci și pentru construcții noi, ceea ce implică revigorarea unor meserii uitate. Articolul Anei Bârcă, *Monumente și documente. Monografia comunei Pietroșița* este motivat de achiziționarea de către Muzeul Național al Satului a unei case din Pietroșița, de la începutul secolului XX, și păstrată *in situ*.

Capitolul de comunicări și note este susținut de contribuția lui Oliver Velescu, *Piața Hercule din Băile Herculane sau dialogul fațadelor cu istoria* și de prezentarea a *Trei albume* închinare Dobrogei și Constanței, în fapt micro-recenzii alcătuite de Radu Ștefan Vergatti.

Structura acestui număr reflectă limpede natura preocupărilor din ultimii ani din domeniul monumentelor: materiale legate de diverse proiecte aflate în curs, lucrări de reabilitare, amenajare, inventariere ori conservare sau studii de caz; tot mai puține studii analitice, rarissime materiale de sinteză, extrem de rar cercetări legate de zestrea monumentelor, ca pictura de icoane ori de artele decorative. Tot o trăsătură a ultimilor ani este și voalarea progresivă a unei alte „meserii uitate”: aceea de redactor-filolog.

Ioana Iancovescu

DE LIBRIS*. BULETIN BIBLIOGRAFIC 2007-2012

- ADAM, Ariadna (coord.), *George Löwendal, an Aristocrat in the Limelight*, Institutul Cultural Român, București, 2011, 264 p. + il. – album lansat la expoziția *Baron George Löwendal – Rediscovery of a great European stage designer from the beginning of the 20th century*, organizată la Praga, iunie 2011; prima monografie de anvergură consacrată scenografului la care au participat cercetători și istorici din echipa Fundației *Löwendal*: Jean Cazaban, Claudia Dimiu, Daria Dimiu, Vera Molea.
- ALBINSON, A. Cassandra; FUNNELL, Peter; PELTZ, Lucy (editori), *Thomas Lawrence: Regency Power and Brilliance*, Yale University Press, New Haven and London, 2010, 314 p. + il – amplu catalog de expoziție cu studii fundamentale privind viața și opera artistului.
- ARASSE, Daniel, *Nu vedeți nimic*, Art, București, 2008, 176 p., traducere și note de Laura Albușescu – volum structurat în șase scurte ficțiuni narative în care istoricul de artă francez anchetează cu umor și subtilitate tablouri celebre din perioada Renașterii.
- AUER, Anna; SCHÖGL, Uwe (editori), *Jubilee. 30 Years RSHP Congress of Photography in Vienna*, Fotohof Edition, Wien, 2008, 528 p. + il. – culegere de studii privind istoria fotografiei.
- BADEA-PĂUN, Gabriel, *Mecena și comanditari. Artă și mesaj politic*, Ed. Noi Media Print, București, 2009, 212 p. + il. (SCIA serie nouă, I/2011, p. 278-280).
- BADEA-PĂUN, Gabriel, *The Society Portrait from David to Warhol*, The Vendome Press, New York, 2007, 224 p. + il. – o prezentare detaliată a portretului de aparat din sec. XVIII-XX.
- BADEA-PĂUN, Gabriel, *Le style Second Empire. Architecture, décors et art de vivre*, Citadelles & Mazenod, Paris, 2009, 204 p. + il. – autorul evidențiază valoarea stilului *Second Empire* și importanța sa, atât pentru modernizarea Franței, cât și pentru restul lumii.
- BATALOV, Andrej; SMIRNOVA, Engelina [Eds.], *Drevnerusskoe iskusstvo: Ideja i obraz. Opyty izucenija visantijskogo i drevnerusskogo iskusstva [Russian Medieval Art: Idea and Image. Studies in Byzantine and Russian Medieval Art]*, Severnyj Palomnik, Moskva, 2009, 480 p. – culegere de studii și articole privind vechea artă rusă, din perspectiva cercetărilor recente.
- BATARIUC, Paraschiva-Victoria, *Catalogul colecției Romstorfer – Ceramica monumentală*, Mușatinii, Suceava, 2008, cuvânt înainte de acad. Răzvan Theodorescu, 224 p., 267 il. color – lucrare premiată de Academia Română cu premiul „George Oprescu”; prezentare exhaustivă a fragmentelor ceramice provenind de la Cetatea de Scaun a Sucevei, aflate în colecția care poartă numele arhitectului Karl A. Romstorfer, păstrată în cadrul Muzeului Bucovinei din Suceava.

* Rubrica își propune să reia mai vechile formule de semnalară a noutăților editoriale din anii '60. Bogăția informației actuale, ca și mobilitatea crescută a cercetătorilor, ne-au îndreptățit să facem cunoscute mai ales acele publicații la care am avut acces, fără a ne cantona în patrimoniul bibliotecii Institutului. De asemenea, DE LIBRIS se dorește mai mult o invitație la lectură, decât un buletin informativ exhaustiv. Prin intervalul generos pe care l-am luat în considerare am încercat o recuperare a titlurilor valoroase care se vor fi prins astfel în noua istorie a revistei. Lucrările ce deja au fost recenzate în revistele Institutului nostru – RRHA și SCIA – nu au mai beneficiat de o prezentare sintetică, la fel ca celelalte, ci s-au făcut trimiteri, între paranteze, la numărul și paginile în care acestea au fost comentate pe larg.

- BEDROS, Vlad, *Patrimoniu artistic armenesc din România*, Noi Media Print, București, 2011, 166 p. + il. – album care oferă o imagine de ansamblu asupra moștenirii artistice armenesti pe teritoriul românesc, mărturii orchestrate începând din perioada medievală până în prima jumătate a secolului al XX-lea.
- BELDIMAN, Ruxanda, *Castelul Peleş. Expresie a fenomenului istorist de influență germană*, Simetria, București, 2011, 299 p. + il. – monografia valorifică materiale inedite de arhivă, o bibliografie publicată în spațiul de limbă germană, fotografiile de epocă. Cercetarea a urmărit o integrare a reședinței de la Sinaia în contextul reședințelor germane din epocă. Volumul este ilustrat cu fotografii excepționale și tipărit în condiții grafice remarcabile.
- BENERA, Anca, *București. Materie și istorie/ Bucharest. Matter & History*, Institutul Cultural Român, București, 2011, 318 p. + il., texte de: Ioana Beldiman, Ellen Blumenstein, Reuben Fowkes, Duncan Light, Ciprian Mihali, Deborah Schultz, Alina Șerban, Ioana Vlasiu – o serie de studii de caz urmărind cronologic condițiile culturale și sociale care au determinat ridicarea la un moment dat a unui monument sau a unei sculpturi publice.
- BERCHINĂ, Doina, *Filmul și moda*, Editura Mediagraph, București, 2010, 100 p. + il. – comentariu privind toaletele purtate de actrițe în filme și în afara platurilor de filmare.
- BILIARSKY, Ivan; PĂUN, Radu G. (coord.), Vainoivsski-Mihai, Irina (ed.), *Les cultes des saints souverains et des saints guerriers et l'idéologie du pouvoir en Europe Centrale et Orientale*, New Europe College, București, 2007, 334 p. – culegere de materiale prezentate în cadrul colocviului internațional cu același titlu, desfășurat la Colegiul Noua Europă.
- BOISJOLY, François, *Répertoire des photographes parisiens du XIXe siècle*, Les Éditions de l'amateur, Paris, 2009, 295 p. + il. – util instrument de lucru pentru oricare istoric al fotografiei.
- BOLDURA, Oliviu, *Pictura murală din nordul Moldovei: Modificări estetice și restaurare – Mural Painting of the North of Moldavia: Aesthetic Modifications and Restoration*, trad. Coralia Alexandra Cosas, Accent Print, Suceava, 2007, 448 p. + il. – cartea reprezintă teza de doctorat a unuia dintre cei mai importanți și apreciați restauratori de frescă din România.
- BREDEKAMP Horst, *Nostalgia Antichității și cultul mașinilor. Istoria cabinetului de curiozități și viitorul istoriei artei*, Idea Design/Print, Cluj, 2007, 116 p. – prestigios eseu despre cabinetele de curiozități din epoca barocă, văzute ca laboratoare în care gânditori ca Descartes, Locke sau Kepler au avut ambiția de a uni forțele naturii cu cele ale artei și tehnologiei.
- BRYANT, Mark, *World War I in Cartoons*, Grub Street Publishing, London, 2006, 160 p. + il. – Războiul cel Mare ilustrat de caricaturisti din Franța, Belgia, Rusia, Germania, Anglia și Statele Unite ale Americii.
- BRYANT, Mark, *Wars of the Empire in Cartoons*, Grub Street Publishing, London, 2008, 160 p. + il. – campaniile armatei britanice, de la Războiul Crimeii la Războiul cu Buri, ilustrate de caricaturisti.
- BRYANT, Mark, *Napoleonic Wars in Cartoons*, Grub Street Publishing, London, 2009, 160 p. + il. (RRHA, XLVIII/2011, p. 175-178).
- BRYANT, Mark, *Illingworth's War in Cartoons. One Hundred of His Greatest Drawings from the Daily Mail, 1939-1945*, Grub Street Publishing, London, 2009, 144 p. + il. – o selecție din desenele umoristice ale celebrului caricaturist britanic suscitade de anii războiului.
- BRYANT, Mark, *The World's Greatest War Cartoonists and Caricaturists, 1792-1945*, Grub Street Publishing, London, 2012, 192 p. + il. – excurs în istoria militară a lumii moderne prin intermediul caricaturii.
- BUCKLAND, Gail, *Who Shot Rock and Roll: A Photographic History, 1955 – Present*, Knopf, New York, 2009, 336 p. + il. – document important al culturii pop ce conține aproape 200 de fotografii spectaculare care pot defini energia, intoxicația, spiritul rebel și magia rock&roll.
- BUSCOMBE, Edward, *'Injuns!'. Native Americans in the Movies*, Reaktion Books Ltd., Bodmin, Cornwall, 2009, 272 p. + il. – o prezentare exhaustivă a tipului clasic al indianului din filmul western, cu analizarea compozițiilor realizate de pictorii de secol XIX – de la Catlin la Remington – și a fotografiilor specializate în etnofotografie ce au stat la baza clișeului „indianului rău” sau a celui bun din filmografia americană sau europeană, unde personajul era, în mod constant, interpretat de un neindian, precum francezul Pierre Brice, interpretul lui Winnetou, sau sârbul Gojko Mitić, al lui Tecumseh, Osceola sau Ulzana; a trecut aproape jumătate de veac până ce rolurile de indieni să le primească nativi veritabili ca Russell Means, Chief Dan George sau Graham Greene.
- CIOBANU, Constantin Ion, *Sihia profeticului: Sursele literare ale imaginii „Asediul Constantinopolului” și ale „profețiilor” înțelepților Antichității din pictura murală medievală moldavă*, Institutul Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe a Republicii Moldova, Chișinău, 2007, 416 p. – monografia este o variantă lărgită a tezei de *doctor abilitat* ce introduce în circuitul științific o serie de noi surse de ordin istoric, literar și artistic, legate de cunoscutele imagini ale *Asediului Constantinopolului* și ale *înțelepților Antichității* din pictura Moldovei medievale.
- CIUBOTARIU, Alexandru, NIȚĂ, Dodo, *Istoria benzii desenate românești 1891-2010*, Vellant, București, 2010, 270 p. + il. – o interesantă istorie a genului în România ce analizează un subiect până acum insuficient abordat de specialiști.
- CONSTANTIN, Cristina, *Artiști fotografi europeni din secolul al XIX-lea în patrimoniul Muzeului Militar Național „Regele Ferdinand I”*, Ed. Alpha MDN, București, 2010, 189 p. + il. (SCIA, Serie nouă, I/2011, p. 289-292).
- CRÎȘAN, Dana (ed.), *Pallady scriind. Jurnale, scrisori, însemnări*, Editura Compania, 2009, 344 p. – valoros volum care ordonează un material amplu și inedit în mare parte, venind să redea imaginea autentică a lui Pallady, rămasă incompletă în *Jurnalul* din 1966, realizare admirabilă din toate punctele de vedere.
- CUCIURCĂ, Ioan I., *Aproape jurnal mexican, f.e.*, București, 2011, 86 p. + il. – grafician cu propensiuni bibliofile, autorul a produs o ediție confidențială a jurnalului ținut în timpul participării la a IV-a Bienala Internațională de Afiș de la Ciudad de Mexico și la a III-a Întâlnire Internațională de Grafic Design de la Guadalajara din anul 2000.
- ELANEY, Michelle, *Buffalo Bill's Wild West Warriors. A Photographic History by Gertrude Käsebier*, Harper Collins Publishers, New York, 2007, 160 p. + il. – prezentare eseistică a unei ședințe de poză a 9 indieni americani din spectacolul lui William Frederick Cody „Buffalo Bill” în studioul celebrei portretiste a elitelor din New York.
- DEWITZ, Bodo von (editor), *La Bohème. Die Inszenierung des Künstlers in Fotografien des 19. und 20. Jahrhunderts*, Steidl, Göttingen, 2010, 398 p. + il. – o investigație a unei scene europene, cu distracțiile specifice și imortalizarea petrecerilor pe care le organizau.

- DRUESEDOW, Jean L., *A Fine Endeavor: Twenty-five Years of Fashion Collection, 1985-2010*, Kent State University Museum, Kent, 2010, 224 p. + il. – volum jubiliar în care sunt prezentate toate expozițiile și evenimentele culturale organizate de muzeu.
- DUMITRESCU, Elena, *Artă și tehnologie. Sculptura în bronz*, Editura Unarte, București, 2010, 150 p. + il. – volum foarte documentat de inițiere în tehnica turnării în bronz, făcând parte dintr-o teză de doctorat contributivă, mult mai amplă; este o lucrare de referință pentru toți cei ce doresc să se familiarizeze cu arta bronzului.
- DUMITRESCU, Sorin, *Gorduz. Sculptură*, Anastasia, București, 2010, 336 p. + il. – album meritos care prezintă sculptura lui Gorduz sub forma unor lecții despre practica artistică și receptarea operei de artă, introduse prin „bilețele” cu însemnări rămase de la sculptor.
- FÂNĂNARIU Suzana, *Xilogravura – Matrice stilistică. Rescrieri. Cronicile vremii*, Timișoara, 2009, 334 p. + il. – o monografie realizată din textele critice ale perioadei 1970-1990, luate integral și cronologic, marcând etapele manifestărilor artistice la Cluj, Craiova și Timișoara; firul roșu al parcursului este tehnica străveche a gravurii în lemn, până la experimentele recente (obiect, instalație, performance).
- FLOREA, Vasile, *Theodor Aman*, Monitorul Oficial, București, 2010, 151 p. + il. (RRHA, XLVIII/2011, p. 169-172).
- FODOR, Cora; ȘULEA Ioan, *Tradiție, Avangardă, Modernism*, Muzeul de Artă, Târgu-Mureș, 2011, 155 p. + il. – catalogul celebrează extinderea și amenajarea noului spațiu al Galeriei de artă românească modernă din cadrul Muzeului de Artă din Târgu Mureș; prezentarea expoziției permanente este realizată cu acuratețe documentară și excelență grafică.
- GENOVA, Irina, *Moderno i sovremenno za izkustvoto i negovite istorii*, Nov Balgarski Universitet, Sofia, 2010, 126 p. – antologie de texte de artă modernă și contemporană.
- GEORGESCU-GORJAN, Sorana, *Așa grăit-a Brâncuși. Ainsy parlait Brancusi. Thus Spoke Brancusi*, Criterion Publishing, București, 2010, 259 p. (SCIA, serie nouă, I/2011, p. 277-278).
- GÈZE NICODIM, Ilinca, *Ion Nicodim*, Humanitas, București, 2012, 256 p. + il., ed. bilingvă (română/franceză) – catalog impecabil, construit din secvențe care parcurg cronologic, prin date biografice, texte critice, note personale și imagine, principalele preocupări și realizări ale artistului.
- GOODYEAR, Frank H.; WILEY, Elizabeth O.; BOONE, Jobyl A., *Zaida Ben-Yusuf: New York Portrait Photographer*, Merrell Publishers, Ltd., London, 2008, 240 p. + il. – monografie dedicată uneia dintre portretistele de marcă ale înaltei societăți și a inteligenței americane din Epoca Aurită (The Gilded Age).
- HAWORTH-BOOTH, Mark, *Camille Silvy, Photographer of Modern Life*, National Portrait Gallery Publications, London, 2011, 160 p. + il. – biografia și opera unui fotograf francez strămutat în Anglia unde a făcut o strălucită carieră.
- HOCHSTUHL, Kurt; WOLF, Josef, *Refractări. Willy Pragher – spații vizuale românești 1924-1944*, Editura Altip, Alba Iulia, 2007, 324 p. + il. – amănunțit portret al României din perioada premergătoare și din timpul celui de-al Doilea Război Mondial făcut de un talentat fotoreporter german.
- IFTIMI, Sorin; ICHIM, Aurica, *Uniforme militare ilustrate de Alexandru Asachi*, Ed. Vasiliana 98, Iași, 2012, 105 p. + il. – valorificarea unei suite de litografii rarissime dedicate ținutelor oastei Moldovei, apoi a României, de dinainte și de după Unirea Principatelor, provenind din colecția lui Gheorghe Sion, donată Bibliotecii Centrale Universitare din Cluj.
- INANKUR, Zeynep, *Amedeo Preziosi*, YapıKredi, Kültür Sanat Yayıncılık, Istanbul, 2007 – substanțial catalog de expoziție dedicat importanțului acuarelist maltez, ilustrator desăvârșit al Orientului.
- IONESCU, Adrian-Silvan, *Mișcarea artistică oficială în România secolului al XIX-lea*, Noi Media Print, București, 2008, 288 p. + il. – cartea dezbate începuturile anevoioase ale artei oficiale în România. Într-un raport riguros și elegant dintre documentație, ilustrație și text, sunt analizate resorturile principale ale mișcării, pornind de la *Expozițiunea Artiștilor în Viață* și continuând cu celelate manifestări care au format gustul artistic în societatea românească.
- IONESCU, Adrian-Silvan (editor), *Silvan. Portretistul*, Editura Institutului Cultural Român, București, 2011, 191 p. + il. (SCIA, serie nouă, I/2011, p. 284-285; RRHA, tom XLIX /2012).
- ISAC, Ciprian; DUSCHKA, Carla, *Grafică fără computer, Litere, desen, relief*, București, Atelierul de grafică, vol I, 2010, 160 p. + il., vol. II, 2011, 292 p. + il., traducere de Samuel W.F. Onn, Anca Rotar – cartea aduce în atenție o diversitate de forme și denumiri (700 reproduceri cu tipuri de scriere în diverse tehnici), reprezentative pentru perioada 1940-1980 din România.
- ISAR, Nicoletta, *XOΠÓΣ. The Dance of Adam. The Making of Byzantine Chronography. The Anthropology of the Choir of Dance in Byzantium*, ed. Alexandros Press, Leiden, 2011, 296 p. + il. – cartea Nicolettei Isar prezintă o detaliată investigație interdisciplinară (antropologică, arheologică și iconografică) a naturii imaginilor sacre.
- IUTIȘ, Minola, *Portretul de șevalet în pictura românească din prima jumătate a secolului al XIX-lea în patrimoniul Muzeului de Artă Iași. Catalog de colecție*, Editura Palatul Culturii, Iași, 2010, 200 p. + il.
- JACKIEWICZ, Danuta, *Photographers of Warsaw: Karol Beyer 1818-1877*, Dom Spotkań z Historia, Museum Narodowe w Warszawie, Warsaw, 2012, 136 p + il. – prezentare monografică a unuia dintre cei mai importanți fotografi polonezi din secolul al XIX-lea cu operă notabilă nu numai în domeniul portretisticii dar și al peisajului și al reportajului din vremea revoluției din 1863.
- JENO, Muradin, *Tasso Marchini*, Adunandal, Koloszvar-Budapest, 2007, 187 p. – monografie a pictorului transilvănean Tasso Marchini (1907-1936), considerat de congenerii săi un vârf al generației sale, un model de urmat, bogat ilustrată și conținând corespondență inedită.
- KESSLER, Erwin (coord.), *I Colori delle Avanguardie. Arte in Romania: 1910-1950*, Gangemi Editore, Roma, 2011 – catalogul expoziției organizată de Institutul Cultural Român la Roma, ocombrie 2011, itinerată anterior, în 2009, la Lisabona și Praga.
- KESSLER, Erwin, *Rostopasca ... pre limba ei*, București, Noi Media Print, 2011, 288 p. + il. – volum de debut al noii colecții *ArtAcum* care își propune să prezinte cele mai importante repere ale mișcării artistice din România postcomunistă.
- KESSLER, Erwin, *The Self-punishing One. Ștefan Bertalan, Florin Mitroi, Ion Grigorescu. Arts and Romania during the 1980s and 1990s*, Institutul Cultural Român, București, 2010, 332 p. + il. – volum în care sunt cuprinse texte inedite scrise de cei trei artiști, fragmente de jurnal, facsimile și o amplă cronologie ilustrată a principalelor evenimente sociopolitice și culturale ale decadelor de tranziție majoră în societatea românească.

- LEAHU, Gheorghe, *București. Portrete în acuarelă*, Vreamea, București, 2011, 214 p. + il. – album conceput și ilustrat ca un memento al istoriei Bucureștiului, menit să surprindă identitatea orașului și metamorfozele ei de-a lungul timpului.
- LEMNY, Doina, *Lizica Codreano, une danseuse roumaine dans l'avant-garde parisienne*, Editions Fage, Lyon, 2011, 116 p. + il. – monografia unei dansatoare de mare vogă în Parisul începutului de veac 20, ce s-a manifestat plenar în baletul experimental și a evoluat în ambianța artiștilor și literaților avangardiști.
- LEWIS, Russell, *Historic Photos of Chicago*, Turner Publishing Company, Nashville, 2006, 206 p. + il. – o istorie în imagini a metropolei de pe malurile Lacului Michigan.
- LEWIS, Russell, *Historic Photos of the Chicago World's Fair*, Turner Publishing Company, Nashville, 2010, 206 p. + il. – Expoziția Internațională Columbiană din 1893, menită să celebreze cei 400 de ani de la descoperirea Lumii Noi de Columb, a codus la ridicarea orașului Chicago de la statutul de abator al Americii la acela de metropolă a culturii și de centru al arhitecturii moderne; fotografiile bine selectate denotă splendoarea și grandoarea Orașului Alb edificat cu acel prilej.
- LIDOV, Aleksei M., *Ierotopija. Prostranstvennyje ikony i obrazy-paradigmy v vizantijskoj kul'ture*, Moskva, Izdatel'stvo: Feoria, 2009, 352 p. + il. – cartea membrului corespondent al Academiei de Arte a Federației Ruse Aleksei M. Lidov, *Ierotopia. Icoane spațiale și imagini-paradigme în cultura bizantină*, este consacrată istoriei și teoriei formării spațiilor sacre în lumea ortodoxă (Bizanț, Balcani, Georgia, Rusia medievală ș.a.).
- LYNES BUHLER, Barbara, PHILLIPS S., Sandra, *Georgia O'Keefe and Anselm Adams – Natural Affinities*, Little, Brown and Company; New York, Boston, London, 2008, 176 p. + il. – o paralelă între viziunile celor doi artiști; mai mult de 100 reproduceri, picturi și fotografii, aacompaniate de eseuri critice, și unul biografic, privind prietenia dintre Adams, O'Keefe și Alfred Stieglitz.
- MACEK, Václav; LAPITKOVÁ, Zuzana; BOSÁKOVÁ, Michaela (editori), *The History of European Photography 1900-1938*, Central European House of Photography FOTOFO, Bratislava, 2011, 2 vol., 691 p. + il – prima încercare de anvergură de a include și țările din estul și sud-estul Europei în istoria fotografiei prin studii oferite de specialiști din respectivele zone.
- MALIȚA, Mircea; GIURESCU, Dinu C., *Zid de pace, turnuri de frăție. Deceniul deschiderii: 1962-1972*, București, Compania, 2011, 248 p. – cartea reînnoadă firul istoriei în prezent prin iluminări ale trecutului, reflecții suscitade de experiențele personale ale celor doi academicieni în perioada de permeabilitate a regimului comunist.
- MARINETTI, Filippo Tommaso, *Manifestele futurismului*, Art, București, 2009, introducere și note de Emilia David Drogoreanu, 276 p. – sunt traduse aproape în totalitate manifestele scrise de Marinetti, cât și cele scrise în colaborare, cu ocazia centenarului primului manifest futurist și a fondării primei mișcări de avangardă europene.
- METZGER, Rainer, *London in the Sixties*, Thames and Hudson, London, 2012, 368 p. + il. – autorul analizează nucleul inspirațional, inovator și progresist pe care l-a constituit Londra anilor '60, difuzat pe plan mondial, de la muzica pop, la modă, literatură și arte vizuale.
- MIHALACHE, Andi; ISTRATE, Alexandru, *Romantism și modernitate*, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2009, 664 p. + il. – subiect abordat cu minuție și inventivitate, dintr-o perspectivă a istoriei mentalităților.
- MITCHIEVICI, Angelo, *Decadență și decadentism*, Curtea Veche, București, 2011, 608 p. – o analiză eseistică a ambientului decadent-simbolist în societatea românească la finele secolului al XIX-lea, încercând, din această perspectivă, să identifice fermentul prefacerii culturii românești moderne în raport cu cea europeană.
- MOCANU Aurelia, *Criza clastică*, Editura Printech, București, 2010, 112 p. – o istorie a artei articulată interdisciplinar care pune în perspectivă fragmentul ca estetică, mergând până la valoarea sa de arhetip de-a lungul epocilor, mentalităților și curentelor artistice ale secolului XX.
- MOHANU, Dan; GOMOIU, Ioana; CHATZITHEODORIDIS, Elias, *Corbii de piatră*, UNARTE, București, 2010 – studiu interdisciplinar, cu participarea istoricului de artă Ecaterina Cincheza-Buculei.
- MOLLO, John (editor), *Vanished Armies. A Record of Military Uniform Observed and Drawn in Various European Countries During the Years 1908-1914 by A.E. Haswell Miller*, Shire Publications, Oxford, 2009, 128 p. + il – volumul pune în circulație o suită de acuarele cu uniforme militare datorate unui fost combatant în Războiul cel Mare, devenit ulterior director adjunct al Galeriei Naționale a Scoției, în care calitățile plastice se împletesc în mod fericit cu detaliul documentar.
- MÓRE HEITEL, Suzana, *Începuturile artei medievale în bazinul inferior al Mureșului*, cuvânt înainte: acad. Răzvan Theodorescu. Ed. îngrijită de: Daniela Tănase și Daniela Marcu Istrate, Excelsior Art, Timișoara, 2010, 278 p. Cartea, reprezentând încununarea cercetărilor de aproape două decenii desfășurate de Suzana Heitel în cadrul Institutului de Istoria Artei, reproduce textul lucrării sale de doctorat, pe care autoarea, dispărută prematur, nu a avut timp să-l prelucreze pentru publicare.
- MORGAN, Ann Lee, *The Oxford Dictionary of American Art and Artists*, Oxford University Press, Inc., New York, 2007, 537 p. – util instrument de lucru văduvit însă de lipsa unei minime selecții de ilustrații.
- MORIARTY, Stephen R., *Darkness and Light: Death and Beauty on Photography*, Snite Museum of Art, University of Notre Dame, South Bend, 2009, 128 p. + il. – eseu despre stiluri și genuri fotografice ilustrat printr-o selecție de imagini din bogata colecție a Muzeului de Artă Snite al Universității Notre Dame.
- MUTAFOV, Emanuel; GERGOVA, Ivanka; KUJUMDZIEV, Aleksander; POPOVA, Elena; GENOVA, Elena; GONIS, Dimitrios, *Grki zografi v Balgaria sled 1453 g. – Ellines agiografoi sti Boilgaria meta to 1453*, Institut za Iskustvosnanie pri Balgarska Akademija na Naukite, Sofia 2008, 271 p.
- NENIȚESCU, Ștefan, *Scrieri de istoria artei și de critică*, Institutul Cultural Român, București, 2010, 430 p., ediție îngrijită și introducere de Adina Nanu (RRHA, 2010, p. 99-100).
- OCTAVIAN, Tudor, *Un artist al Casei Regale: Ottilia Michail-Otetelesanu*, Monitorul Oficial R.A., București, 2008, 156 p. + il. – monografia unei maestre a artelor decorative specializată în email, autoarea icoanelor împărătești de la Patriarhie, ultima portretistă a regelui Carol I și a reginei Elisabeta.
- PAȘTINA, Horea, *Ascult și privesc. Atelierul ca experiență didactică*, Reîntregirea, Alba Iulia, 2010, 390 p. + il. – cartea reprezintă teza de doctorat a marelui artist contemporan, cofondator al Grupului Prolog în 1985.

- PĂULEANU, Doina, *Singularitate și reconstrucție imaginară. Pictori români în Bretania*, Muzeul de Artă Constanța, Arcade, București, 2010, 304 p. + il.
- PĂULEANU, Doina, *Pictori români la Balcic*, Monitorul Oficial, București, 2012, 240 p., ediția a II-a, îmbogățită cu 24 de imagini – album dedicat comunității artistice interbelice de la Balcic, reconstituind atmosfera locului care a reprezentat o inspirație fecundă pentru numeroși artiști români.
- PENROSE, Antony, *The Boy who bit Picasso*, Thames & Hudson, London, 2010, 48 p. + il. (SCIA, serie nouă, I/2011, p. 275-277).
- PESCARU-RUSU, Adriana; PESCARU, Eugen, *Cetățile dacice din Munții Orăștiei*, Ed. Academiei Române, București, 2009, 125 p. + il.
- PIOTROWSKI, Piotr, *In The Shadow of Yalta. Art and the Avant-Garde in Eastern Europe 1945-1989*, Reaktion Books, London, 2009, 498 p.
- POPA, Corina; IANCOVESCU, Ioana, *Mănăstirea Hurezi*, București, Simetria, 2009, 296 p. + il. (RRHA, 2011, p. 167).
- POPA, Corina, *Monumente medievale din Oltenia*, Ed. Art Conservation Support, București, 2011, 224 p. + il.
- POPA, Radu, *La începuturile Evului Mediu românesc*, cuvânt înainte: Daniela Marcu Istrate, prefața: Șerban Papacostea, Altip, Alba-Iulia, 2008, 414 p. + il. – 20 studii din perioada 1966–1993.
- POPESCU, Aura, *Pictorul și graficianul Viorel Huși (1911-1972)*, Monitorul Oficial, București, 2012, 295 p. + il – album editat de fiica artistului cu ocazia centenarului; alături de note memorialistice și extrase din presă sunt publicate materiale inedite din arhiva familiei.
- POPESCU, Carmen [coord.], *Spațiul modernității românești 1906-1947*, Fundația Arhitect Design, 2011, 183 p. + il. – catalogul expoziției organizate de Ordinul Arhitecților din România, Muzeul Țăranului Român, București, octombrie 2010.
- POPESCU, Carmen [coord.], CĂRĂBAȘ, Irina; DEMETRESCU, Ruxandra; (Dis)Continuities: *Fragments of Romanian in the First Half of the 20 Century*, Simetria, București, 2010, 228 p. + il., text în lb. engleză – o proaspătă și interesantă privire asupra modernității în România, abordând complexitatea subiectului prin corelarea a trei texte diferite, dar complementare, împreună constituind fragmentul sau detaliul relevant pentru întreg fenomenul.
- POPESCU, Elena, *Mișu Popp, reprezentant al academismului românesc. Pictura religioasă și pictură laică*, Altip, Alba Iulia, 2007, 294 p. + il. – monografia definitivă dedicată artistului brașovean.
- PORUMB, Marius; FIREA, Ciprian, *Cetatea Călnic [Bie Burg Kelling. Călnic Fortress. La Fortresse de Călnic]*, Ed. Academiei Române, 2007, București, 100 p.
- PRODGER, Phillip; PEPPER, Terence, *Hoppé Portraits. Society, Studio & Street*, National Portrait Gallery Publications, London, 2011, p. 176 p. + il. – se prezintă biografia și opera de portretist a unuia dintre marii fotografi ai începutului de secol XX, cu activitate în cele mai diferite medii sociale, de la capete încoronate și marea nobilime europeană, la cerșetori și oameni de pe stradă.
- PUNGĂ, Doina, *Grafica pe teritoriul României în secolul al XIX-lea. Litografia și gravura în acvaforte*, Editura Oscar Print, București, 2009, 562 p. + il. – lucrare de mare anvergură dedicată artelor grafice practicate în ținuturile românești.
- PUNGĂ, Zamfira; PUNGĂ, Cătălin; JUNCU, Irina, *Catalogul colecției de fotografii din patrimoniul Muzeului de Istorie a Moldovei Iași. Ateliere și artiști fotografi*, Editura Palatul Culturii, Iași, 2009, 180 p. + il. (SCIA, serie nouă, I/2011, p. 285-289).
- RAȚIU Dan, *Peinture et théorie de l'art au XVIIIe siècle: Nicolas Poussin et la doctrine classique*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2008, 350 p. + il.
- RENȚEA, Adina (coordonator), *Colocviul Național de Istorie, Istoria Artei și Conservare-Restaurare, edițiile XIV-XV/2009-2010*, Muzeul Național Cotroceni, București, 2011, 2 vol., 316, respectiv 321 p. + il. – culegere de comunicări susținute la întrunirile științifice organizate de muzeu.
- RENȚEA, Adina (coordonator), *Carol Popp de Szathmari – pictor și fotograf*, Muzeul Național Cotroceni, 2012, 166 p. + il., consultant științific al expoziției și text catalog Adrian-Silvan Ionescu – album de o distinsă ținută grafică, reproducând, concentrat, o mare varietate de lucrări din opera lui Szathmari care au fost prezentate în grandioasa expoziție organizată de Muzeul Național Cotroceni, cu ocazia bicentenarului artistului.
- REZACHEVICI, Constantin (coord.), *Izvoare istorice, artă, cultură și societate. În memoria lui Constantin Bălan (1928-2005)*, Ed. Fundației Culturale Gheorghe Marin Speteanu, București, 2010, 674 p.
- REZEANU, Paul, *Caricaturistul N.S. Petrescu-Găină*, Alma, Craiova, 2009, 215 p. + il. – succint studiu monografic dedicat unuia dintre cei mai talentați și prolifici desenatori satirici de la cumpăna veacurilor XIX-XX.
- REZEANU, Paul, *Istoria artelor plastice în Oltenia (1800-2000)*, vol. I (1800-1918), Editura Alma, Craiova, 2010, 369 p. + il – o prezentare detaliată a arhitecturii și artelor plastice din Craiova și celelalte orașe importante ale ținutului cu analizarea operei unor pictori importanți precum Th. Aman, C. Lecca, G.D. Mirea, Eustațiu Stoenescu sau minori ca Selageanu, Elliescu, Dan, Gheorghiu, Negoșeanu, Stoica D., și sculptori ca Georgio Vasilescu, C. Bălăcescu, Anghel Chiciu, Al. Severin și Pavelescu-Dimo.
- ROȘCA, Felician, prof. univ. dr. (coord.), *Orgile din România [Pipe Organs of Romania]*, Universitatea de Vest din Timișoara. Autori: acad. Marius Porumb; prof. univ. dr. Eduard Terenyi; prof. univ. dr. Floarea Macris; prof. univ. dr. Walter Kindl; prof. univ. dr. Ursula Philippi; conf. dr. Molnar Tunde; conf. dr. Maria Bodo; lect. dr. Mariana Muller, Ed. Universității de Vest, Timișoara, 2008, 240 p. + il.
- RUSU, Dorina N., *Patrimoniul Academiei Române. Donatori și donații, 1860-1948*, Editura Academiei Române, București, 2008, 1068 p. + il. – valoroasă lucrare ce pune la dispoziția cercetătorilor sursele documentare legate de patrimoniul mobil și imobil al importantului for savant al României, între care figurează muzee și colecții de artă: G. Opreșcu, D. Minovici, Victor Eftimiu, G. Călinescu, A. Avramescu.
- SABĂU, Nicolae; GRUIȚĂ-SAVU, Ioana, *Octavian Smigelschi în presă. Construirea imaginii publice a artistului în perioada 1887-2007*, I [1887-1948], Ed. Mega, Cluj-Napoca, 2009, 250 p. + il.
- SARABJANOV, V.D.; SMIRNOVA, E.S., *Istoriya Drevnerusskoj zivopisi*, Pravoslavnyj Svjato-Tihonovskij Gumanitarnyj Universitet, Moskva, 2007, 752 p.
- SĂVOIU, Adrian; CHIȚA, Gheorghe; Crăciun, Ioan, Chipuri de odinioară din Muscel, Ars Docendi, Universitatea din București, 2010, 191 p. + il. – album cu fotografii și cărți poștale ilustrate din intervalul 1900-1940 ce prezintă tipuri și personalități din societatea urbană și rurală a Muscelului.

- SINIGALIA, Tereza, *Mănăstirea Probota* [Probota Monastery. Le Monastère de Probota. Das Kloster Probota], Academia Română, București, 2007, 100 p.
- SINIGALIA, Tereza; BOLDURA, Oliviu, *Monumente medievale din Bucovina*, Art Conservation Support, București, 2010, 240 p. – un detaliat ghid al principalelor monumente medievale bucovinene.
- SMIRNOVA, Engelina S., „*Smotrja na obraz drevnih zivopiscev*”: *Tema pocitanija ikon v iskusstve Srednevekovoj Rusi*, Severnyj palomnik, Moskva, 2007, 384 p. – cartea profesoarei Universității M. V. Lomonosov din or. Moscova Engelina S. Smirnova *Privind la imaginile pictate de vechii maeștri...* are în calitate de titlu un citat din deciziile conciliului celor *O sută de Capitoile (Stoglav)* și abordează fenomenul *venerării (cinstirii)* icoanelor oglindit în arta ortodoxă (în special în arta veche rusă).
- SMIRNOVA, Engelina S., *Moskovskaja ikona XIV–XVII vekov*, Izdatel'stvo „Avrora”, Sankt-Peterburg, 2008, 112 p.
- SPIRESCU, Irina, *De la Orient la Occident. Decorația interioară în reședintele domnești și boierești (1774-1914)*, Editura Noi Media Print, București, 2010, 240 p. + il. – analiză stilistică a decorului interior al Palatului Regal din București, al Palatului Cotroceni, Castelului Peleş, Palatului Cantacuzino – Nababul, Palatul Suțu, Palatul Mihail din Craiova, Palatul Culturii din Iași, Palatul de la Ruginoasa, a conacului din Golești.
- SPIRESCU, Irina; MACOVEI, Cătălina, *Lumea românească în imagini (secolele XV-XIX)*, București, Noi Media Print, 2011, 208 p. + il. – compendiu de gravuri, hărți, vedute și alte izvoare istorice și etnografice datorate călătorilor străini în Țările Române, care beneficiază și de scurte biografii.
- SOLOMONEA, Carmen, *Voroneț, Popăuți, Probota și Moldovița. Metode tehnice ale picturii murale*, ARTES, Iași, 2009, 264 p. (RRHA, 2011, p. 178).
- STOICHIȚĂ, Victor Ieronim, *Experiența vizionară în arta spaniolă a Secolului de Aur*, București, Humanitas, 2011, 304 p. – autorul abordează dintr-o perspectivă interdisciplinară marea problemă a „reprezentării nereprezentabilului”.
- THEODORESCU, Răzvan, *Regards d'historien*, Ed. Enciclopedică, București, 2009, 232 p. – cea de-a 26-a lucrare a academicianului include zece studii prezentate la diferite conferințe, colocvii și congrese, la Oslo, Palermo, Montreal, Sydney, Consenza, Atena, Paris și București.
- TOUTOS, Nicolaos; FOUSTERIS, George, *Corpus de la peinture monumentale du Mont Athos. 10e-17e siècles*, Athènes, 2010, 462 p. + il., cuprinde fotografiile, planurile, programele iconografice încorporate în cadrul fiecărei voci (mănăstiri), text în limba greacă.
- ȚUȚUI, Marin, *Ada-Kaleh sau Orientul scufundat*, Noi Media Print, București, 2010, 240 p. + il. – reconstituire a istoriei exotice a insulelor distruse de construcția Porților de Fier; cartea beneficiază de un material iconografic bogat și inedit (RRHA, 2011, p. 172-175).
- VELESCU Cristian, *Victor Brauner d'après Duchamp sau drumul pictorului către un suprarealism „bine temperat”*, Institutul Cultural Român, București, 2007, 268 p. + il. – studiu prestigios care analizează anii de formație în țară ai lui Victor Brauner, traseele sale stilistice și intersecțiile cu Marcel Duchamp; cartea beneficiază de 40 reproduceri după operele celor doi artiști și de o selecție de cronici și texte din presa românească a vremii.
- VLASIU Ioana (coord.), *Nicolae Grigorescu și modernitatea*, Academia Română, Institutul de Istoria Artei „G. Oprescu”, Dominor, București, 2008, 123 p. + il. (RRHA, 2009, p. 102).
- VLASIU Ioana (coord.), *Dicționarul sculptorilor români*, București, Editura Academiei, 2011, vol. I, Lit. A-G, 259 p. + il. – instrument de lucru ce poate constitui un bilanț al realizărilor sculpturii românești din epoca modernă și contemporană, necesar atât cercetătorilor de artă, pasionaților de sculptură, cât și artiștilor înșiși.
- VOREL, Lascăr, *Jurnal, anul 1916*, ediție îngrijită de Lucian Strochi, Editura Cetatea Doamnei, Piatra Neamț, 2009, 200 p. + il. – notele zilnice ale unuia dintre reprezentanții de vază ai expresionismului românesc.
- WALDMAN, Felicia; CIUCIU, Anca, *Istorie și imagini din Bucureștiul evreiesc*, București, Noi Media Print, 2011, 144 p. + il., ed. română/engleză – o invitație provocatoare la descoperirea a ceea ce a mai rămas din Bucureștiul evreiesc.
- WOOD, Jon; HULKS, David; POTTS, Alex (editori), *Modern Sculpture Reader*, Henry Moore Institute, Hery Ling, Dorchester, 2007, 511 p. – importantă antologie de texte ale unor critici, scriitori și artiști care au marcat istoria sculpturii, domeniul fertil și plin de controverse pe parcursul secolului XX.
- *** *Centenar Ion Țuculescu*, Muzeul de Artă Craiova, Galerile Art Mark, București, 2010, curatorul expoziției: Ruxandra Garofeanu – catalogul cuprinde aproximativ 130 de reproduceri din patrimoniul Muzeului de Artă din Craiova, reprezentând picturi în ulei, dar și pasteluri și desene, o dimensiune importantă a artei lui Țuculescu neglijată până acum de istoriografia de artă.
- *** *Dobryj Kormcij. Pocitanje svjatitelja Nikolaja v hristianskom mire*, Izdatel'stvo Skinija, Moskva, 2011, 600 p. + il. – la baza culegerii de studii *Bunul Cărmaci. Venerarea sfântului Nicolae în lumea creștină* (redactor și alcătuitor A. V. Bugaevski) se află materialele prezentate de participanții la conferința științifică internațională consacrată sfântului Nicolae care a avut loc în anul 2007 la Bari (Italia).
- *** *Egeria. Mediterranean Medieval Places of Pilgrimage. Network for the Documentation, Preservation and Enhancement of Monuments in the Euromediterranean Area*, Hellenic Ministry of Culture, Athens, 2008, 344 p. + il.
- *** *Gh. I. Anghel*, Institutul Cultural Român, București, 2010, 208 p. + il., album – introducere de Cristian Robert Velescu; texte de Răzvan Theodoreescu, Cristian Robert Velescu, Ruxandra Demetrescu.
- *** *Ion Pacea – o posibilă retrospectivă*, texte de Jacques Mauguin, Etienne Aubert, Anca Szony Thomas, Ion Pacea, La Galerie d'Exil, Paris, 2010, 30p. + il. (catalog de expoziție) și album prefațat de Constantin Pacea, fiul artistului, care semnează concepția și grafica lucrării imprimate la Monitorul Oficial și Noi Media Print; se adaugă mărturiile unor apropiați ai artistului precum: Henri C. Catargi, Dan Hăulică, Vasile Drăguț, Anca Arghir, Tudor Octavian.
- *** *Istoria ilustrată a secolului al XIX-lea*, traducere de Mircea Tăut, Aquila, Oradea, 2008, 600 p. + il. – o enciclopedie a secolului al XIX-lea prezentat prin istorii și imagini, lună de lună, an de an.
- *** *Le bon timonier. La vénération de l'hierarque Saint-Nicolas dans le monde chrétien*, Maison d'édition de la Société orthodoxe Skyniya, 2011, 600 p. (RRHA, 2011, p. 167-169).
- *** *Marilena Preda Sânc* – Institutul Cultural Român, București, 2011, 224 p. + il., texte de O. Nițiș, R. Balaci, M. Cârnci, M.M. Crișan, C. Dan, L. Dan, M. Drișcu, A. Titu, M. Miroiu, A. Guță, R. Procopovici, Josep Valles Roviero – catalogul expoziției retrospective *Utopii/Cotidiene, Crossing Self-Histories* de la Muzeul de Artă Contemporană, București.

- *** *Savage Beauty. Alexander McQueen*, New York, The Costume Institute of the Metropolitan Museum of Art, New York, Yale University Press, 2011, cat., 224 p., curator Andrew Bolton, texte de Susanah Frankel, Tim Blanks, fotografii de Solve Sudsbo – expoziție retrospectivă a celebrului designer britanic, dispărut prematur anul trecut, al cărui romantism reactivat în postmodernitate a revoluționat nu doar arta modei, folosind limbajele și metodologiile istoriei artei.
- *** *Sfânta Mănăstire Putna*, Editura „Mitropolit Iacov Putneanul”, Putna, 2010, 555 p. – volum monografic realizat de Centrul de Cercetare și Documentare „Ștefan cel Mare”, Putna (SCIA 1/2011, p. 269-270).
- *** *Szathmari, 200 de ani de la naștere*, Imprimeria Băncii Naționale, București, 2012, 96 p. + il. – broșură trilingvă (română, engleză, franceză) destinată a însoți lansarea unei monete de colecție, din argint, cu valoarea nominală de 10 lei, ce poartă efigia artistului.
- *** *Theodor Moraru*, Institutul Cultural Român, București, 2010, 268 p., texte de Magdalena Crișan, Adrian Guță, Andrei Pleșu, Pavel Șușară – albumul reprezintă o selecție din cele mai bune lucrări ale artistului, onorând cariera sa prodigioasă de peste treizeci de ani.
- *** *Zoe Vida Porumb. Tapiserie, obiect textil, Broderie*, Mega, Cluj-Napoca, 2008, 119 p. + 194 il. în afara textului – catalog impresionant apărut cu ocazia expoziției retrospective de la Muzeul de Artă din Cluj-Napoca, reconstituind traseul uneia dintre cele mai interesante artiste decoratoare postmoderniste, exemplar de seamă al „Centrului Artistic Baia Mare”.

A.S.I. și V.B.

A.S. Ionescu și V. Barbu